

N:o 55.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Maj 1880, kl. 1 e. m.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring
i 59 § af förordningen om kommunalstyrelse på landet,
m. m.*

Lag-Utskottet får härmed, på grund af remiss från Första Kammaren, afgifva utlåtande öfver en inom Kammaren af Herr W. Stråle väckt motion, N:o 7.

Motionären andrager uti denna hufvudsakligen följande.

Enligt den af högsta domaremakten meddelade lagtolkning skulle kommunallagarne så tillämpas, att hvar och en i öfrigt röstberättigad person, som ombytte mantalsskrifningsort, icke kunde tillerkännas säte och stämma i den nya kommunen under åtminstone större delen af det kalenderår, för hvilket han derstädes först mantalsskrifvits, ehuru han för samma år finge erlägga skatt till nämnda kommun. Hade han fast egendom i annan kommun, åtnjöte han visserligen rösträtt der, men den, som erlade bevillning endast för inkomst af kapital och arbete, vore — bevillningsbeloppet mände vara huru stort som helst — i allmänhet utesluten från all kommunal rösträtt under ett år. Detta obilliga, ja, orättvisa förhållande hade vid sistlidne riksdag framkallat två särskilda motioner, hvilka dock icke rönt framgång. Förslaget i den ena motionen, att personen skulle få till den nya kommunen öfverflyttad den rösträtt, han egt i den förra kommunen, hade ansetts otjenligt, då bevillningsbeloppet för löpande året naturligtvis icke kunde vara fastställt och skulle, i händelse röstantalet blefve stort, kunna leda till verkligt in-

trång i den nya kommunens öfrige medlemmars rätt. Förslaget i den andra motionen förekom något inveckladt och syntes lätteligen kunna leda till tvister i fråga om röstetalet. Frågan kvarstode följaktligen ännu olöst; och ett icke obetydligt antal eljest röstberättigade män befunne sig fortfarande under viss tid i ett, man kunde kalla det omyn-dighetstillstånd hvad kommunala angelägenheter anginge.

Såsom ett försök att afhjelpa detta missförhållande ville motionären föreslå det stadgande i kommunallagarne, att den inflyttande, förut röstberättigade personen tillerkändes rätt att i den nya kommunen erhålla säte och stämma för ett begränsadt mindre röstantal.

Motionären hemställer sålunda, »att Riksdagen må för sin del besluta ej mindre, att Kongl. förordningen om kommunalstyrelse å landet den 21 Mars 1862, jemförd med Kongl. kungörelsen den 8 September 1868, § 59, erhåller följande förändrade lydelse: »Kommunalnämnden skall — — — — närmare utvisar. Denna längd, som — — — — utöfva rösträtt. Uti längden ege medlem af kommunen, som först under det år längden upprättades i kommunen mantalsskrifvits, att för näst ingående år varda till rösträtt uppförd i enlighet med den bevillning för inkomst af kapital eller arbete, som jemlikt Art. II af bevillningsstadgan blifvit honom i den kommun, hvarifrån han inflyttat, senast förflutna år påförd; åliggande honom dock, för vinnande af sådan förmån, att vid ordinarie kommunalstämma i den nya kommunen förete ej mindre vederbörligt bevis rörande beloppet af omförmälda bevillning, än äfven intyg af ordföranden i kommunalstämman uti den förra kommunen, att han icke på grund af idkad rörelse der fortfarande finnes i fyrktalslängden uppförd; och må, innan hans inkomst blifvit i den nya kommunen till bevillning taxerad, icke i något fall rösträtt honom tillerkännas på grund af bevillning för inkomst af kapital eller arbete, i hvad sanma inkomst öfverstiger åtta hundra kronor.

Ifrågavarande längd upprättas i två exemplar, hvaraf det ena skall finnas i sockenstugan anslaget och det andra hos kommunalnämnden förvaras»;

än äfven motsvarande förändringar i förordningarne om kommunalstyrelse i Stockholm och öfriga städer».

En hufvudgrund för den kommunala rösträtten är måttet af den röstandes skattskyldighet till kommunen, i följd hvaraf det ock är af största vikt, att en kommunalmedlems rösträtt icke bestämmes efter den bevillning, som inom *en annan* kommun blifvit honom påförd, enär all

säkerhet saknas att, efter flyttning derifrån, enahanda belopp inom den nya kommunen, dit han inflyttar, honom ålägges. Om motionärens förslag blefve antaget, skulle, efter Utskottets uppfattning, dess tillämpning medföra en origtig röstberäkning i flere lätt inträffande fall. En kapitalist med 800 kronors beskattningsbar inkomst, som vid flyttning till annan kommun der för sitt kapital antingen förvärfvade en fastighet, hvars bevillning svarade emot ett lägre fyrktal än det, som tillkommit hans förra inkomst, eller inköpte en fastighet, som han till landbo eller arrendator utlemnade, eller nedlade kapitalet i aktier i ett aktiebolag, för hvilket inkomstbevillningen påföres bolaget i dess helhet, men icke de särskilda aktieegarne; — en näringsidkare, som egde lika stor eller större inkomst med den ofvannämnde, men vid flyttning till annan kommun nedlade sin näring och använde sina på rörelsen insatta kapitaltillgångar på något af nyss omförmälda sätt; eller slutligen — en löntagare med enahanda eller större löneinkomst, som vid flyttning till annan kommun antingen helt och hållet upphörde att vara löntagare, eller uppbure pension till lägre belopp än 800 kronor — alla dessa skulle i hvarje fall erhålla en rösträtt under första året, hvilken, när omsider rätta bevillningsbeloppet för dem blefve fastställt, dels icke i någon mån skulle dem tillgodokomma, dels tillfölle dem endast i ringare omfattning.

Åtskilliga, om än mindre betydande olägenheter genom oftare inträffande förändringar i röstlängden och, hvad städerna angår, genom vexlingar i det relativa maximum af $\frac{1}{50}$ -del af kommunens hela röstetal, äfvensom svårigheter i fråga om anskaffande och företeende af de i motionen omförmälda bevis skulle jemväl med förslagets genomförande vara förenade.

Det af motionären föreslagna högsta röstetal eller det, som motsvarar bevillningen till staten för 800 kronors inkomst af kapital och arbete, är i rent kommunalt hänseende alldeles godtyckligt, men synes vid betraktande af villkoren för valrätt och valbarhet vid val till ledamot i Riksdagens Andra Kammare antyda, att det är den politiska valrätten, som motionären vill åt den från en till annan kommun flyttande fortfarande bevara, och den politiska valbarheten, han vill, tidigare än nu är medgifvet, honom tilldela; men ernåendet af detta mål bör, efter Utskottets uppfattning, sökas på annat sätt än genom rubbning af hufvudvillkoren för den kommunala rösträttens bestämmande och utöfning.

Utskottet får, på grund af det nu anförda, hemställa,

att förevarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 10 Maj 1880.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.

Herr *Samzelius* har begärt få här antecknadt, att han icke inom Utskottet deltagit i ärendets behandling.

Rättelse.

Uti Lag-Utskottets Utlåtande N:o 44, s. 49 står i 25 § af der intagna förordningsförslag: »enligt 1 mom.», hvilket bör vara: »enligt § 24.»
